תכנון ההוראה וחומרי למידה באוריינות שפה

בחינוך המיוחד

אילנה קלר

פדגוגיה שפה והערכה

אגף בכיר חינוך מיוחד

תשפ"ז

על מה נתבסס בתכנון תכנית ההוראה?

תכנית הלימודים הרגילה

נושאי לימוד ומעגל השנה

מפת היעדים הכיתתית

המקראה אינה מכתיבה את ההוראה

מתכנית ההוראה לתכנון שיעור

- ✓ אילו מיומנויות שפה מלמדים? – לפי מודל ההוראה האינטגרטיבי בתכנית הלימודים
- ✓ כיצד מתאימים את ההוראה לרמות התפקוד השונות? – באמצעות ארגון הלמידה במודל: „במרחב, איתי ולידי" ובהתאם למפת היעדים הכתתית
- ✓ באילו חומרי למידה נלמד? - הטקסט הכיתתי משמש כמצע להתערבות מותאמת

תכנית לימודים חדשה להוראת שפה ואוריינות :גן–ב׳

רכיב 1: כשירות תקשורתית

כישורי שיח – השתתפות בשיחה, הבנת מנגנוני שיחה, יצירת שיח מורחב
ידע לשוני – שימוש באוצר מילים ותאם הקשר, התאמת משלב לשוני לנסיבות החברתיות.

רכיב 2: קריאה וכתיבה

שליטה בצופן האלפביתי
שטף קריאה – קצב ודיוק
ידע לשוני – אורתוגרפי, מורפולוגי, סמנטי
כתיבה

רכיב 3: הבנה והבעה

הבנה – של טקסטים דבורים וכתובים במגוון סוגות
קריאה לשם הנאה
זהות ושייכות – שימוש בשפה ובנכסיה התרבותיים לעיצוב זהותם ולחיזוק הזיקה ותחושת השייכות לתרבות היהודית–ישראלית

הטקסט הכיתתי כמצע להתערבות מותאמת

- ✓ הטקסט הוא הזדמנות למידה לקידום מיומנויות אורייניות :כשירות תקשורתית ,קריאה וכתיבה ,הבנה והבעה וידע לשוני.
- ✓ כל טקסט יכול לשמש מצע להתערבות.
- ✓ המפגש הראשון עם הטקסט ייעשה באמצעות הקראה המלווה בשיח אורייני מורחב.
- ✓ מעבר מהקראה לקריאה עצמית.
- ✓ מעבר מהשיח האורייני הדבור לשיח האורייני הכתוב.
- ✓ כניסה חוזרת אל הטקסט לקידום תהליכי קריאה בסיסיים.
- ✓ כניסה חוזרת אל הטקסט לקידום תהליכי קריאה גבוהים :הבנת הנקרא ואסטרטגיות קריאה.

שיקולי דעת בבחירת חומרי למידה וספרי לימוד

- ✓ בחירה מתוך רשימת ספרי הלימוד המאושרים לחינוך הרגיל ולחינוך המיוחד.
- ✓ מקראה או חוברת אחת לכלל תלמידי הכיתה.
- ✓ ניתן להוסיף חוברת תרגול לחיזוק המיומנויות האורייניות הנלמדות.
- ✓ רמת הקריאות של הטקסטים תותאם לפרופיל הקריאה של מרבית תלמידי הכיתה.
- ✓ שימוש במקראה להקניית הקריאה –רק עד סוף כיתה ב׳.
- ✓ מכיתה ג׳ ואילך ,השלמת רכישת הקריאה וקידום שטף הקריאה ייעשו באמצעות המקראה הכיתתית.
- ✓ הספר או החוברת הם אחת מהזדמנויות הלמידה ואינם מכתיבים את סדר ההוראה.
- ✓ בכל נושא יש לשלב טקסטים מסוגות שונות :מידע ,סיפור ,שיר ,כתבה ,טקסט מפעיל וטקסט מן המקורות.
- ✓ הוראת ספרות בכל גיל :שילוב של חמישה ספרי קריאה להקראה ולקריאה דיאלוגית.